

POCC(22)4489:3 – PPA/DDJ/jg

Refleksje Copa-Cogeca na temat kryzysu energetycznego i jego wpływu na europejską społeczność rolniczą **Działania UE kluczowe dla zapewnienia dostaw żywności nie tylko przez zimę**

Po pandemii Covid-19, zakłócenia w globalnym łańcuchu dostaw są wywołane przez kryzys energetyczny i rosnącą inflację. Wzrost cen żywności oraz jej dostępność budzą obawy wielu instytucji, zwłaszcza FAO, odnośnie wystąpienia niepokojów społecznych wywołanych przez głód i niedożywienie, które dotknie większą liczbę ludności. Bezpieczeństwo żywnościowe oraz przystępność cenowa, które przez lata społeczeństwo brało za pewnik, a także wpływ globalny tych kwestii są powodem do obaw również w UE, co ukazują aktualne dane na temat rocznej stopy inflacji, zwłaszcza w zakresie energii (+40,8%) oraz żywności (+11,8%¹). Sytuacja ta ma wpływ na wydatki na konsumpcję.

Obecnie stawiamy czoła wielu kryzysom, w tym konsekwencjom wojny w Ukrainie, kryzysowi energetycznemu i zmianie klimatu.

Ekstremalne zjawiska pogodowe, z którymi zmierzamy się w Europie, takie jak susze, miały negatywne konsekwencje dla produkcji rolnej w wielu regionach UE. Koszty energii znacząco wpływają na sytuację sektora upraw i sektora hodowlanego. Chodzi tu o koszty związane z ogrzewaniem budynków inwentarskich i szklarni, suszeniem kukurydzy czy mleka (na potrzeby produkcji mleka w proszku), produkcją nawozów azotowych (mocznik, saletra amonowo-wapniowa), przetwórstwem roślin (produkcja pasz dla zwierząt, produkcja cukru, skrobi itp.).

Niewielu dostawców energii decyduje się na zawieranie długoterminowych kontraktów ze względu na niestabilność rynkową. Niepewność na rynku energii sprawia, że ogromnym wyzwaniem jest planowanie kosztów i zarządzanie nimi, aby zapewnić środki, tak bardzo potrzebne do kontynuowania działalności i przeprowadzenia inwestycji. Coraz bardziej widoczny jest efekt domina w łańcuchu dostaw żywności, biorąc pod uwagę współzależność dostaw. Na przykład z uwagi na niedobory CO₂ dla przemysłu, wytwarzanego przez producentów nawozów, przetwórcy żywności obawiają się kwestii dotyczących dobrostanu zwierząt, a producenci napojów potrzeby wstrzymania lub ograniczenia produkcji.

Rolnicy i spółdzielnie starają się dostosować do tej nowej sytuacji, szukając możliwości wykorzystania pomocy publicznej, aby przeprowadzić inwestycje w efektywność energetyczną, wytwarzanie energii odnawialnej, biogazu i biomasy. Doświadczenia ukazały, że sieci elektroenergetyczne na obszarach wiejskich są często niewystarczające. Technologia kogeneracji również odgrywa ważną rolę i obecnie wykorzystywana jest głównie w sektorze ogrodnictwa szklarniowego, stosując gaz jednocześnie do produkcji żywności oraz energii elektrycznej. W kontekście wdrożonych środków należy traktować rolników zarówno jako ważnych producentów żywności, jak i energii.

Wzrost cen zbytu u rolnika nie był w stanie pokryć dużo wyższego wzrostu kosztów produkcji. Według Eurostatu, średnia cena dóbr i usług wykorzystywanych w rolnictwie (np. środków produkcji niezwiązanych z inwestycjami) wzrosła o 36% za ten sam „koszyk” środków produkcji między drugim kwartałem 2021 r. (Q2 2021) i drugim kwartałem 2022 r. (Q2 2022). W ramach tego koszyka wystąpiły

¹ Źródło: Eurostat: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/14698140/2-30092022-AP-EN.pdf/727d4958-dd57-de9f-9965-99562e1286bf>

znaczne skoki cen za nawozy, dodatki do wzbogacania gleby (+116%) energię i smary (+61%).²

Rosnące koszty energii oraz ich wpływ na ceny energii elektrycznej, paliwa, nawozów i innych środków produkcji wykorzystywanych w sektorze rolnym postawiły rolników reprezentujących wiele sektorów w bardzo trudnej sytuacji. Wzrost cen gazu i energii sprawił, że wiele rolników stoi na skraju bankructwa i rozważa kontynuowanie działalności. Nie tylko ceny, lecz również dostępność nawozów bardzo ograniczają wybór rodzaju produkcji w przyszłym roku.

Biorąc pod uwagę te wyjątkowe okoliczności, toczącą się w Europie wojnę i wykorzystanie dostaw żywności i energii jako broni przez Rosję, Europa powinna wspólnie i skutecznie zabezpieczyć potrzeby Unii Europejskiej oraz jej obywateli, a także zagwarantować sprawne funkcjonowanie jednolitego rynku. Uważamy, że potrzebne są określone unijne środki dla sektora rolnictwa i leśnictwa, aby móc zagwarantować niezakłóconą dostawę żywności oraz energii nie tylko przez zimę, ale również w następnym roku. Należy zastanowić się nad rozwiązaniami natychmiastowymi oraz w krótkim i średnim okresie, które będą miały wpływ również na rynki gazu i energii.

Powinno się zapewnić większą jasność, zwłaszcza co do decyzji państw członkowskich dotyczących planów reglamentacji gazu i ograniczenia zużycia energii elektrycznej. W świetle następnego dialogu instytucjonalnego, Copa i Cogeca wzywają unijnych i krajowych ustawodawców do:

1. **Nadania priorytetowego znaczenia rolnikom i rolno-spożyczemu łańcuchowi dostaw** w planach reglamentacji gazu w państwach członkowskich, zgodnie z czerwcowym komunikatem Komisji oraz środkach redukcji zużycia energii.
2. **Wyłączenia** łańcucha produkcji rolno-spożywczej **z wymagań redukcji konsumpcji energii** w godzinach szczytu, jako że może to doprowadzić do poważnych zakłóceń jeśli chodzi o działalność rolników, cały łańcuch dostaw, dobrostan zwierząt oraz utrzymanie bezpieczeństwa żywnościowego.
3. Zapewnienia stałego dostępu do energii dla **sektora oraz ograniczenia wahań cen energii**. Komisja powinna przeanalizować sposoby zabezpieczenia dostępności energii i gazu po rozsądnych cenach na poziomie europejskim. Pełnego wykorzystania łączenia zapotrzebowania na gaz poprzez unijną platformę energii, aby zwiększyć wspólny unijny ciężar polityczny i rynkowy. Przyjmujemy do wiadomości oświadczenie przewodniczącej Komisji w sprawie „gotowości do dyskusji na temat pułapu cen gazu, który wykorzystuje się do wytworzenia energii elektrycznej” i **zachęcamy Komisję Europejską do przedstawienia pilnych i skutecznych propozycji odnośnie tego jak pułap cen gazu pozwoli zredukować rachunki za energię/gaz/prąd, nie zakłócając dostaw oraz rynku energetycznego w długim okresie.**
4. Dywersyfikacji i zwiększenia **dostaw energii, skupiając się na kluczowej roli bioenergii/ biopaliw z roślin uprawnych/biometanu** oraz na potencjale **zdecentralizowanej produkcji energii odnawialnej w gospodarstwach**. Należy w dalszym ciągu wspierać produkcję biogazu i jego wykorzystanie do generowania ciepła i energii elektrycznej oraz wyłączyć ją z propozycji dotyczącej pułapu dochodów, tak jak biometan. Potrzebujemy zrównoważonej i zdywersyfikowanej dostawy CO₂ poprzez poprawę **przejrzystości informacji na temat wolumenu i cen na rynku CO₂**, aby umożliwić lepsze podejście do zarządzania ryzykiem handlowym i politycznym dostaw. Potrzebujemy większego wsparcia dla inwestycji w odnawialne źródła energii w gospodarstwach, redukcji zależności od paliw kopalnych i gazu oraz ograniczenia biurokracji związanej z certyfikatami zrównoważoności biomasy/biopaliw.
5. Wsparcia **płynności finansowej europejskich rolników i spółdzielni z wykorzystaniem nowych środków UE**. Musimy **skorzystać z niewykorzystanych funduszy UE** wyodrębnionych dla społeczności rolniczej i elastyczności, aby zaktualizować/dostosować krajowe plany odbudowy i zwiększania odporności oraz uprościć dostęp do kredytu. Nadmierne **zyski generowane z paliw kopalnych** powinny również posłużyć do wsparcia sektora rolnego.
6. **Dostosowania kryteriów oraz listy sektorów** tymczasowych ram pomocy państwa, zapewniając sprawne funkcjonowanie jednolitego rynku w UE.

² Źródło: Eurostat: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20220930-3#:~:text=Between%20the%20second%20quarter%20of,same%20'basket'%20of%20inputs>

7. Jeżeli chodzi o **nawozy**, Copa i Cogeca zwracają się o podjęcie natychmiastowych działań, aby zaradzić niedoborom w UE oraz zagwarantować większą przejrzystość na rynku poprzez wyznaczenie obserwatoriów rynkowych dla nawozów, aby zwiększyć wiedzę i ilość informacji na temat dostępności i cen z wykorzystaniem tablicy wskaźników. Copa i Cogeca zwracają się o:
- ✓ **zawieszenie lub zniesienie środków antydumpingowych nałożonych na import UAN z Trynidadu i Tobago oraz Stanów Zjednoczonych (wyłączając Rosję z oczywistych powodów)**, co pomoże rolnikom zdywersyfikować źródło dostaw.
  - ✓ **zniesienie barier taryfowych** nałożonych na import mocznika, UAN, DAP, MAP i NPK (kody 3102 10, 3102 80, 3105 30, 3105 40 i 3105 20) z nomenklatury taryfowej, na tak długo jak utrzymuje się ryzyko niedoboru na rynku europejskim. Ten środek jest niezbędny, aby rynek europejski stał się bardziej dynamiczny.
  - ✓ opracowanie **tymczasowego odstępstwa** od maksymalnej ilości **azotu pozyskanego z obornika** w wysokości 170 kg/ha **w całej UE** i dla wszystkich upraw. Pozwoliłoby to rolnikom wzmocnić gospodarkę o obiegu zamkniętym na szczeblu gospodarstwa i ograniczyć zależność od nawozów mineralnych, a także zmniejszyć ich koszty produkcji.
  - ✓ **opracowanie metody odstępstwa w dyrektywie azotanowej**, które pozwoli na stosowanie nawozów zawierających odzyskane z obornika składniki odżywcze, aby spełnić kryteria azotu odzyskanego z obornika na okres co najmniej 8 lat.
  - ✓ innowacje, aby znaleźć rentowne i przystępne cenowo alternatywy oraz poprawić skuteczność nawozów

Europejscy rolnicy i spółdzielnie są zobowiązani do dostarczania konsumentom bezpiecznej, przystępnej cenowo żywności o wysokiej jakości, wyprodukowanej w zrównoważony sposób. Działania podjęte teraz i w ciągu nadchodzących miesięcy będą miały decydujące znaczenie do stworzenia warunków, w których rolnictwo będzie w stanie zapewnić produkcję po przystępnych cenach oraz do ograniczenia inflacji.

7 października 2022 r.